

Likestillingsredegjørelse for tjenestene våre

UDI 2025

Innhold

1	Styrket rammeverk for likestillings- og diskrimineringsarbeidet	3
1.1	Fortsatt høy risiko for diskriminering på enkelte områder.....	3
2	Manglende språklig tilrettelegging gir utfordringer med å forstå informasjonen vår	4
2.1	Vanskelig språk i vedtakstekster	4
2.2	Oversettelser og tolk i særlig inngripende saker	4
2.3	Tilrettelagt informasjon til barn og unge.....	4
2.4	Kunstig intelligens kan gi bedre oversettelser	4
2.5	Klart språk i oversettelser	5
3	Digitale barrierer gjør at tjenestene ikke er like tilgjengelige for alle	6
3.1	Mange er avhengige av hjelp i møtet med oss	6
3.2	Digital fornyelse av utlendingsforvaltningen skal gi bedre tjenester	6
3.3	Standardisert design for bedre brukeropplevelser	6
4	Kontrollfunksjonen kan skape en opplevelse av forskjellsbehandling.....	7
4.1	Samordning av praksis er et viktig grep for å unngå diskriminering	7
4.2	Kontrolltiltak kan gi lengre saksbehandlingstid	7
5	Krav og vurderinger knyttet til landbakgrunn kan oppleves som forskjellsbehandling	8
5.1	Sårbare personer blir ikke alltid identifisert eller fulgt opp godt nok	8
5.2	Styrket identifisering og oppfølging av torturutsatte	8
5.3	Koordinert og systematisk arbeid med sårbare grupper	8
5.4	LDO-rapport gir grunnlag for forbedringer i mishandlingssaker	8
5.5	Utfordringer i veiledningstilbudet for personer med hørselshemming	9
6	Gråsoner i systemet gjør at personer i asylmottak ikke alltid får ivaretatt rettighetene sine.....	10
6.1	Årsaker til gråsoner	10
6.2	Eksempel: Omsorgssvikt og barnevern	10
6.3	Eksempel: Sårbare grupper i mottak	10
6.4	Tidkrevende samhandling og oppfølging	10

1 Styrket rammeverk for likestillings- og diskrimineringsarbeidet

Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i hele sin virksomhet. De skal også årlig rapportere på arbeidet i årsberetningen til departementet. Utlendingsdirektoratet (UDI) rapporterer via vår årsrapport.

I denne likestillingsredegjørelsen beskriver vi hvordan UDI arbeider for å fremme likestilling og motvirke diskriminering i tjenestene våre. Vi redegjør for hvordan vi arbeider for å ta ned risikoen for diskriminering på innsatsområdene som ble presentert i likestillingsredegjørelsen for 2023, og for arbeidet med nye områder.

Siden forrige likestillingsredegjørelse i 2023 har vi styrket det interne rammeverket og strukturen for arbeidet. Vi har utarbeidet en retningslinje som beskriver både den overordnede policyen og de operative rutineene for å identifisere, analysere og følge opp likestillings- og diskrimineringsutfordringer i våre tjenester. Vi har også opprettet «diskriminering» som en egen kategori i UDIs interne avviksrapportering for å sikre systematisk oppfølging og tilstrekkelig dokumentasjon. Intern bevisstgjøring er fortsatt en viktig del av dette arbeidet.

1.1 Fortsatt høy risiko for diskriminering på enkelte områder

I arbeidet med likestillingsplikten har vi tidligere identifisert noen områder i tjenestene våre med forhøyet risiko for diskriminering. Disse vurderingene gjelder fortsatt, og handler om å skrive på et språk brukerne forstår, tilby likeverdige tjenester, nå ut til brukere med ulike digitale forutsetninger, og å identifisere og følge opp sårbare grupper. I 2025 har vi i tillegg skilt ut en egen risiko for at sårbare personer i asylmottak ikke får de tjenestene de har krav på.

2 Manglende språklig tilrettelegging gir utfordringer med å forstå informasjonen vår

Manglende språklig tilrettelegging kan være diskriminerende. Blant brukerne våre er det mange som ikke har norsk som morsmål. Derfor vil det alltid være en risiko for at de ikke får med seg informasjon fra oss, siden vi hovedsakelig bruker norsk og engelsk i kommunikasjonen vår.

2.1 Vanskelig språk i vedtakstekster

En ny undersøkelse fra [Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning \(NIFU\)](#) som er laget på oppdrag fra UDI, viser for eksempel at mange av våre søkere strever med å forstå innholdet i vedtaksbrevet. Dette brevet er det viktigste dokumentet brukerne får fra oss, men mange er usikre både på innholdet og på hva de skal gjøre videre i prosessen.

2.2 Oversettelser og tolk i særlig inngripende saker

I asylintervjuene får for eksempel søkerne alltid tolk, og for kollektiv beskyttelse oversettes de fleste brev og vedtak til ukrainsk, russisk og engelsk.

I saker der vi tilbakekaller en persons tillatelse, er det mye informasjon som må være med i vedtaket. For å kompensere for dette, sender vi med et kort standardskriv på et språk mottakeren forstår. I andre inngripende sakstyper har søkerne rett til advokat som kan forklare innholdet i vedtaket, og i utvisningssaker bruker politiet tolk for å sikre at vedtaket blir forstått av personen som skal utvises.

Det er viktig at personer som søker beskyttelse i Norge forstår prosessen de går gjennom. Selvregistreringsløsningen for asylsaker (Start) har skjemaer på 24 språk, og støtte for både tekst-til-tale og transkribering. I Start-løsningen får søkerne informasjon om hvilke opplysninger som registreres, hvordan disse brukes, og hvilke rettigheter og plikter de har som asylsøkere. Informasjonsfilmer forklarer innholdet i vedtakene på søkerens eget språk.

2.3 Tilrettelagt informasjon til barn og unge

Barn og unge som søker beskyttelse i Norge, trenger god informasjon om hva som skjer i prosessen. Ellers kan de lage seg egne forestillinger som kan være mer skremmende enn virkeligheten. UDI, Politiets Utlendingsenhet (PU) og Utlendingsnemnda (UNE) har sammen laget nettsiden Asylbarn.no med informasjonsfilmer til barn på en rekke språk. Gjennom Asylbarn.no samarbeider UDI, PU og UNE kontinuerlig for å sikre at barn og ungdom får lik og barnevennlig informasjon på et språk de forstår, og i et format de selv kan ta inn når de er klare. I 2025 lanserte vi en ny film for mindreårige som kommer til Norge med en annen voksen enn foreldrene. Vi utvidet også språktilbudet med blant annet spansk og russisk.

2.4 Kunstig intelligens kan gi bedre oversettelser

Kunstig intelligens kan bidra til bedre tjenester for brukerne. Teknologiske gjennombrudd har de senere årene gitt betydelige forbedringer i kvaliteten på maskinoversatte tekster. Dette åpner for at vi kan bruke oversettelsesverktøy basert på kunstig intelligens. UDI utforsker hvordan slike KI-baserte oversettelsesverktøy kan gi kvalitetsmessig forsvarlige oversettelser. Målet er mer likeverdige tjenester og bedre rettssikkerhet for personer med begrensede norsk- eller engelskkunnskaper.

2.5 Klart språk i oversettelser

I tillegg til oversettelser, er det også viktig at vi skriver klart og forståelig. Gjennom testing og samtaler med brukerne har vi erfart at korte og tydelige tekster, skrevet med ord og begreper de kjenner igjen, gjør det enklere å forstå tjenestene våre. Vi arbeider aktivt med klarspråk i våre tekster og tjenester, noe som også kommer personer med lese- og skrivevansker til gode.

3 Digitale barrierer gjør at tjenestene ikke er like tilgjengelige for alle

UDI har en ambisjon om å utvikle løsninger med høy grad av selvbetjening og automatisering. Vi henviser derfor i stor grad brukerne til digitale kanaler, og tilbyr for eksempel ikke fysiske møter gjennom veiledningstjenesten.

3.1 Mange er avhengige av hjelp i møtet med oss

Samtidig vet vi at mange i vår brukergruppe er avhengige av hjelp fra andre i møtet med oss på grunn av språk, digitale ferdigheter, tilgang til teknisk utstyr, og for å forstå systemet. Hvis disse brukerne henvises til digitale tjenester som ikke er tilrettelagt for deres behov, kan resultatet bli en form for indirekte diskriminering. Det er derfor viktig at vi utvikler løsninger som er tilgjengelige for alle.

3.2 Digital fornyelse av utlendingsforvaltningen skal gi bedre tjenester

Utlendingsforvaltningen (UDI, UNE, UD og politiet) gjennomgår for tiden en digital fornyelse gjennom satsningen Modernisert utlendingsforvaltning (ModUlf) hvor systemene og arbeidsprosessene moderniseres og det lages sammenhengende digitale tjenester på tvers av etatene. Programmet går frem til 2032 og har som målsetning at brukerne blir velinformerte, trygge og selvhjulpne.

3.3 Standardisert design for bedre brukeropplevelser

For å kunne tilby mer brukervennlige og universelt utformede digitale tjenester har UDI besluttet å ta i bruk Digitaliseringsdirektoratets «Designsystem». Når vi følger de samme mønstrene og har de samme digitale designløsningene som andre etater, vil det også bli enklere for brukerne å forstå og finne frem i de digitale tjenestene.

4 Kontrollfunksjonen kan skape en opplevelse av forskjellsbehandling

UDI får tilbakemeldinger fra brukerne om at lange ventetider og forskjeller i tjenestetilbudet og saksbehandlingen oppleves som diskriminering. Ofte skyldes disse forholdene imidlertid utslag av regelverket, ulike arbeidsprosesser, administrative og teknologiske rammer, og ikke en forskjellsbehandling av enkeltsøkere eller brukergrupper på bakgrunn av diskrimineringsgrunnlagene.

4.1 Samordning av praksis er et viktig grep for å unngå diskriminering

UDI er en stor organisasjon, og mange team behandler like saker. Det kan være en utfordring å samordne praksisen godt nok på tvers i organisasjonen, noe som i verste fall kan føre til diskriminering. Dette er en risiko vi er klar over, og som vi jobber for å minimere gjennom blant annet å ha tydelig nedskrevet praksis i retningslinjer som er tilgjengelige for saksbehandlerne.

4.2 Kontrolltiltak kan gi lengre saksbehandlingstid

Ett av UDIs kjerneoppdrag er å hindre misbruk av regelverket. Vi jobber systematisk med dette, og hvert år blir mange søknader avslått eller tilbakekalt fordi det er gitt uriktige opplysninger. Vi setter inn særlige kontrolltiltak ut fra vår erfaring med sakstypene, noe som blant annet kan føre til at noen saker tar lengre tid å behandle enn andre. I slike tilfeller prøver vi å være bevisste på å forklare hvorfor noen saker tar lengre tid å behandle enn andre.

5 Krav og vurderinger knyttet til landbakgrunn kan oppleves som forskjellsbehandling

For noen typer tillatelser kan kravene til hvilke dokumenter utlendingsmyndighetene ber om, variere ut fra hvilke land søkerne kommer fra. Vi får tilbakemeldinger fra brukerne om at dette kan oppleves som forskjellsbehandling, og at personer fra noen land lettere får opphold i Norge enn andre. Arbeidet vårt er regulert av lover og retningslinjer, og vi har begrenset handlingsrom i saksbehandlingen. Innenfor disse rammene ønsker vi at søkerne skal oppfatte oss som åpne og forutsigbare. Vi jobber derfor kontinuerlig med å begrunne avslagene individuelt, slik at det skal være tydelig hvorfor vi har avslått en søknad.

5.1 Sårbare personer blir ikke alltid identifisert eller fulgt opp godt nok

En person kan regnes som sårbar når vedkommende befinner seg i en situasjon som innebærer særlig risiko eller belastning. Dette kan gjelde personer som har vært utsatt for vold eller mishandling i familien, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, menneskehandel, tortur eller seksuell vold. Det omfatter også barn og unge, lesbiske, bifile, trans- og interkjønns personer, gravide personer, personer med nedsatt funksjonsevne, i tillegg til personer med fysiske eller psykiske helseutfordringer.

Personer som står i en sårbar situasjon, kan være mer utsatt for diskriminering fordi de ofte har mindre ressurser, svakere posisjon eller større barrierer i møte med tjenester, systemer og myndigheter. De kan også bli behandlet ulikt uten at det er synlig, for eksempel ved at de møtes med stereotipe holdninger.

5.2 Styrket identifisering og oppfølging av torturutsatte

I UDI møter vi personer i svært sårbare situasjoner, og for noen grupper er det avgjørende at vi fanger dem opp tidlig for å sikre at de får ivaretatt sine rettigheter og får nødvendig oppfølging. I forrige likestillingsredegjørelse beskrev vi risikoen for at overlevende etter tortur ikke får den rehabiliteringen de har krav på dersom situasjonen deres ikke oppdages i saksgangen. Siden den gang har UDI utarbeidet en ny retningslinje, flere tiltakskort og en intervjuveileder for å styrke identifiseringen av denne gruppen. Formålet er å sikre at torturutsatte settes i kontakt med relevant helsetjeneste slik at dokumentasjon og rehabilitering kan gjennomføres i tråd med internasjonale forpliktelser.

5.3 Koordinert og systematisk arbeid med sårbare grupper

UDI har koordinatorstillinger på flere fagfelt, for eksempel for arbeidet mot vold i nære relasjoner og menneskehandel, for å sikre en helhetlig og kvalitetssikret tilnærming til temaer som berører sårbare grupper. UDI følger også opp nasjonale tiltak og planer, for eksempel «Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)», Nasjonal strategi mot menneskehandel (2025-2030)» og «Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)». I tillegg jobber vi med å utarbeide tiltakskort om barne- og ungdomskriminalitet og e-læring for UDI-ansatte om menneskehandel.

5.4 LDO-rapport gir grunnlag for forbedringer i mishandlingsaker

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har sett nærmere på om UDIs praksis i saker etter den såkalte «mishandlingsbestemmelsen» (Utlendingsloven § 53 (1) b) i tilstrekkelig grad gir beskyttelse for kvinner som utsettes for vold i nære relasjoner når de kommer til Norge på familiegjenforening. LDO konkluderer med at det ikke er noe gap mellom ordlyden i

bestemmelsen og menneskerettighetene. Ombudet mener imidlertid at UDI i noen av sakene kan ha tolket mishandlingsbegrepet for strengt og i strid med våre internasjonale forpliktelser. Funnet er publisert i rapporten [Mellom vold og opphold](#) som vi vil bruke i det videre arbeidet med forbedringer.

5.5 utfordringer i veiledningstilbudet for personer med hørselshemming

Siden forrige likestillingsredegjørelse har UDI blitt oppmerksom på at vi på noen områder mangler bevissthet om ulike sansetap. Bortsett fra under asylintervjuet, har vi for eksempel ikke noe særskilt veiledningstilbud til personer med hørselshemming, og det er lite kunnskap om hvordan man går frem for å skaffe en tegnspråktolk. På asylmottakene skjer en del veiledning bare via telefon, noe som kan medføre at asylsøkere med hørselshemming ikke får den veiledningen de har krav på.

6 Gråsoner i systemet gjør at personer i asylmottak ikke alltid får ivaretatt rettighetene sine

UDI har ansvar for å gi asylsøkere et sted å bo, og botilbudet er som regel et asylmottak. Personer som bor i asylmottak, har i hovedsak de samme rettighetene som personer som er bosatt i Norge. Likevel får de ikke alltid det de har krav på. Dette skyldes ikke nødvendigvis bevisst diskriminering, men at asylsøkere av ulike grunner kan havne i gråsoner mellom tjenestene.

6.1 Årsaker til gråsoner

Uklart lovverk, uavklarte ansvarsforhold, eller den måten ordninger er finansiert på, kan være grunner til slike gråsoner. Manglende kunnskap i forvaltningen om migrasjonshelse og migrasjonserfaringer kan være andre grunner. I tillegg kan kommunikasjonen mellom tjenesteytere og brukere være mangelfull, for eksempel ved at det ikke brukes tolk når det er behov for det.

6.2 Eksempel: Omsorgssvikt og barnevern

Mistanke om omsorgssvikt overfor barn i asylprosessen er et eksempel på en slik gråsoner. UDI har et tett samarbeid med Bufdir for å sette kommunene i stand til å overta ansvaret for barn ved mistanke om omsorgssvikt. Finansieringsordningen innebærer imidlertid at kommunene ofte venter med å sette i verk tiltak i regi av barnevernet til barnet er bosatt. Denne måten å finansiere tjenestene på kan dermed bidra til at barn i asylprosessen ikke får de tjenestene og rettighetene de har krav på, til tross for at behovet kan være akutt.

6.3 Eksempel: Sårbare grupper i mottak

Et annet eksempel er at trangbodde mottak kan øke risikoen for diskriminering av asylsøkere med LHBTIQ+-anførsler. Etersom antallet asylsøkere som kommer til Norge varierer betydelig over tid, må botilbudet må tilpasses svingningene for å unngå overbelegg. Slike tilpasninger får ofte konsekvenser for særlig sårbare grupper.

Asylsøkere med LHBTIQ+-anførsler er en gruppe som allerede er utsatt for trakassering, sosial isolasjon og negativ kontroll i mottakssystemet. Når mottakene har høyt belegg, er det begrensede muligheter til å flytte personer til mer egnede mottak eller tilby enkeltrom ved behov, noe som ytterligere forsterker utfordringene for dem som trenger særskilt tilrettelegging.

6.4 Tidkrevende samhandling og oppfølging

UDI samhandler med andre offentlige organer for å sikre at beboere i asylmottak får innfridd sine rettigheter innen helse, barnevern og undervisning. Dette arbeidet er imidlertid ofte tidkrevende, ettersom problemstillinger knyttet til asylsøkere ikke alltid er prioritert i systemet.